

Mikkeli
Ristiinan aluejohtokunta

Ote pöytäkirjasta
02.09.2020

3/2020 1 (7)

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Mikkelin asianhallintajärjestelmässä

§ 25

Lausunnon antaminen kaupungin uudesta lähidemokratiamallista/Ristiinan aluejohtokunta

MliDno-2020-111

Valmistelija / lisätiedot:

Matti Laitsaari

Matti.Laitsaari@sivistys.mikkeli.fi

rehtori

Liitteet

- 1 Liite Rajk Aluejohtokuntien esitys aluedemokratiamallin kehittämisestä
- 2 Liite Rajk Esitys Mikkelin uudesta lähidemokratiamallista

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta käsittelee kokouksessaan 26. elokuuta 2020 kaupungin uutta lähidemokratiamallia ja päätösesityksenä on, että aluejohtokunnilta pyydetään lausunto esitetystä mallista. Asian esittelytekstinä lautakunnan esityslistalla on seuraava kuvaus:

Mikkelin kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 2.12.2019 (§ 473) aluejohtokuntien osalta, että Mikkeli käynnistää uuden lähidemokratiamallin valmistelun. Valistelu tehdään yhdessä nykyisten aluejohtokuntien kanssa ja esityksen uudesta mallista tulee olla valmiina 1.7.2020. Uudesta mallista ja sen rahoituksesta päätetään vuoden 2021 talousarviokäsittelyssä. Uudella mallilla tavoitellaan yhden henkilötyövuoden säästöä ja uusi malli otetaan käyttöön 1.1.2021.

Kaupunginhallituksen lisäksi aluejohtokuntatyön uudistamista ovat esittäneet aluejohtokunnat itse.

Koronavirusepidemian aiheuttamat kokoontumisrajoitukset keskeyttivät keväällä asian valmistelun yhdessä aluejohtokuntien kanssa ja valmisteluaikatauluun onkin sittemmin tehty sellainen muutos, että esitys uudesta mallista pitää saada valmiiksi syyskuun loppuun mennessä.

Uutta mallia ehdittiin kuitenkin ennen koronavirusaikaa valmistella kahteen otteeseen nykyisten aluejohtokuntien kanssa. Aluejohtokuntien jäsenet kutsuttiin yhteisiin valmistelusessioihin 27. tammikuuta ja 10. maaliskuuta. Myös varajäsen kutsuttiin, jos varsinainen jäsen ei ole päässyt paikalle. Koska tavoitteena on uusi lähidemokratiamalli, esiteltiin tammikuun palaverissa muun muassa kumppanuuspöytäajatteluun perustuvaa toimintaa. Lisäksi kunkin aluejohtokunnan puheenjohtaja kertoi valmistelun pohjaksi näkemyksiä nykyisestä mallista ja sen mahdollisesta kehittämisestä. Kokouksen loppuosa käytettiin uuden mallin ideoimiseen eli käytännössä sellaisten asioiden esille nostamiseen, joiden tulisi näkyä ja toteutua myös uudessa mallissa.

Valmistelua jatkettiin 10. maaliskuuta pidetyssä palaverissa. Tässä yhteydessä nostettiin esille erityisesti kuntalain 22. pykälässä korostuvat näkökulmat aluedemokratian kehittämiseksi. Nykyinen aluejohtokuntamalli perustuu pitkälti kuntalain 36. pykälään, mikä tarkoittaa sitä, että aluejohtokunnat ovat ensisijaisesti hallinnollisia toimielimiä ja osa edustuksellista demokratiaa. Kuntalain 22. pykälä korostaa kuntalaisista itsestään nousevia lähidemokratian muotoja ja kannustaa

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Mikkelin asianhallintajärjestelmässä

kuntia hyödyntämään muun muassa alueraateja kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämisessä.

Sekä tammi- että maaliskuun kokouksiin osallistui noin 20 aluejohtokuntien edustajaa. Valmistelua oli tarkoitus jatkaa maaliskuun lopulla, mutta koronavirusepidemian aiheuttamat varotoimet estivät kokoontumisen. Asiaan on palattu kahdessa aluejohtokuntien puheenjohtajien kanssa pidetyssä Teams-palaverissa. Palaverit pidettiin 11. toukokuuta ja 17. elokuuta.

Kevään aikana tuli selvästi esille, että nykyiset aluejohtokunnat haluavat jatkaa toiminnan kehittämistä nykyisin voimassa olevan toimintamallin pohjalta. Aluejohtokunnat tekivätkin huhtikuussa oman esityksensä mallin uudistamisesta ja kehittamisestä. Aluejohtokuntien puheenjohtajat antoivat 17. elokuuta pidetyssä puheenjohtajien palaverissa edelleen tukensa aluejohtokuntien huhtikuussa tekemälle esitykselle. Haukivuoren aluejohtokunnan puheenjohtaja Leo Laukkanen totesi palaverissa, että Haukivuoren aluejohtokunta tukee aluejohtokuntien huhtikuussa tekemää esitystä eikä enää järjestä erillistä kokousta lausunnon antamiseksi uudesta lähidemokratiamallista.

Nykyinen aluejohtokuntamalli perustuu kuntalain 36. pykälään ja on eräänlainen edustuksellisen demokratian jatke, tavallaan osa poliittista päätöksentekoa. Vaihtoehtona on lähidemokratiamallin rakentaminen kuntalain 22. pykälän pohjalle. Ajattelutapa pykälissä on hyvin erilainen. Kuntalain 22. pykälä edustaa suoran demokratian kanavia ja sellaista osallisuusajattelua, jonka suuntaan Suomessa on monin paikoin jo menty tai ollaan menossa ja josta esimerkkinä voidaan pitää Etelä-Savon maakunnan uutta osallisuusohjelmaa.

Kaupungin osallisuussuunnitelma luo suuntaviivoja uudelle lähidemokratiamallille

Uudenlaisista toimintamalleista on saatu hyviä kokemuksia. Aluekehitys hakee parhaillaan uusia muotoja ja Mikkeliinkin olisi hyvä rakentaa malli, joka edistää kuntalain 22. pykälän mukaisten käytäntöjen toteutumista. Myös Mikkelin kaupungin oma osallisuussuunnitelma on esimerkki kuntalain 22. pykälän mukaisesta ajattelusta. Osallisuussuunnitelma tarkastelee osallisuutta kolmen painopistealueen kautta ja ne ovat arkielämän osallisuus, lähidemokratia ja päätöksenteko sekä kumppanuuksien kehittäminen. Lisäksi osallisuussuunnitelmassa todetaan, että järjestöt voivat olla vahvasti mukana osallisuuden edistämisessä kumppanuusjärjestelyjen kautta. Kaupungin uuteen lähidemokratiamalliin on hyvä ottaa elementtejä muun muassa osallisuussuunnitelman tavoitteista, joihin kaupunki on joka tapauksessa sitoutunut.

Alueiden resurssit muodostuvat lopulta asukkaista, yhdistyksistä ja yrityksistä eivätkä niinkään edustukselliseen demokratiaan pohjautuvista toimielimistä tai rakenteista. Kuntalain 22. pykälän mukaista toimintaa puoltaa juuri se, että kaikki kuntalaiset voivat tulla mukaan alueiden kehittämiseen.

Alueiden johtokunta aktivoimaan myös avointa kansalaistoimintaa

Kaupunginhallituksen edellyttämäksi uudeksi lähidemokratiamalliksi esitetään alueiden johtokuntaa, joka korvaa nykyiset viisi aluejohtokuntaa ja toimii Anttolan, Haukivuoren, Mikkelin pitäjän, Ristiinan ja Suomenniemen alueilla. Itse johtokunnan toiminta ja asema on hyvin samankaltainen kuin nykyisten aluejohtokuntien kohdalla,

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Mikkelin asianhallintajärjestelmässä

mutta uudistus tuo myös toiminnallisesti monenlaista lisäarvoa. Alueiden johtokunta pystyy esimerkiksi edistämään osallisuutta kaikilla osallisuussuunnitelman painopistealueilla.

Alueiden johtokunta edustaa Anttolan, Haukivuoren, Mikkelin pitäjän, Ristiinan ja Suomenniemen alueita. Näin alueiden johtokunta voi turvata eri alueiden tasapuolisen huomioon ottamisen, mutta samalla sen, että kunkin alueen erityispiirteitä voidaan kunnioittaa. Alueiden johtokunta hoitaa nykyisten aluejohtokuntien tehtäviä, mutta toimii samalla linkkinä kaupungin ja kolmannen sektorin välillä ja ylläpitää, edistää ja käynnistää erilaisia kuntalaisten osallisuutta ja kumppanuutta tukevia toiminnallisuuksia.

Alueiden johtokunta motivoi alueiden yhdistyksiä ja muita toimijoita hanketoimintaan ja kaikenlaiseen kuntalaisten osallisuutta lisäävään toimintaan. Alueiden kehittämiseen voidaan tätä kautta saada muutakin kuin kaupungin rahoitusta. Hankerahoitusta on kaupungin alueiden kehittämisessä hyödynnetty toistaiseksi vähän. Alueiden johtokunnan toimintaan tukeutuva lähidemokratiamalli antaa mahdollisuuden alueita edustavan ja alueiden kehittämiseen keskittyvän yhdistyksen perustamiseen. Aluekokonaisuuden kehittäminen ei kuitenkaan sulje pois sitä, että kehittämistä voidaan tehdä myös yksittäisillä alueilla ja hyvinkin paikallisesti. Yleensä osallisuus toteutuu parhaiten paikallisesti. Uusi lähidemokratiamalli tarjoaa mahdollisuuden monenlaisiin käytännön sovelluksiin. Alueiden johtokunnalla on keskeinen rooli myös osallistuvan budjetoinnin käytännön toteutuksessa.

Alueiden johtokunta vaikuttamistoimielimenä toimii kuntalain 36. pykälän pohjalta, mutta sen toiminnan tavoitteet määrittävät pitkälti kuntalain 22. pykälän mukaan.

Uuden lähidemokratiamallin valmistelussa on aluejohtokuntien yhteisissä palaverissa noussut esille muutamia keskeisiä reunaehtoja, joita uuden lähidemokratiamallin pitäisi tuoda tullessaan:

- alueiden kehittämisen kokonaisuuden pitäisi olla hallinnassa
- on pystyttävä huolehtimaan alueiden tasavertaisesta kohtelusta ja kehittämisestä, mutta myös siitä, että kunkin alueen erityispiirteet otetaan huomioon
- on pystyttävä varmistamaan, että virkakoneisto sitoutuu toimintaan ja alueiden kuulemiseen ja aitoon vuorovaikutukseen alueiden kanssa
- alueiden kuulemisen ja niiden näkemysten huomioon ottamisen ja osallisuuden tulee olla aitoa
- toiminnan on oltava jäntevää ja johdonmukaista
- toiminta tarvitsee jonkun perusrahoituksen

Kaikki nämä asiat voidaan toteuttaa alueiden johtokunnan kautta. Alueiden johtokunta on vahva toimija, joka voi tarvittaessa puuttua siihen, jos jonkun reunaehdon toteutuminen ontuu.

Alueiden johtokunta edustaa ratkaisuna kaupunginhallituksen edellyttämää uutta lähidemokratiamallia. Lisäksi uutta mallia on valmisteltu yhdessä nykyisten aluejohtokuntien kanssa, vaikka aluejohtokunnat olisivatkin halunneet jatkaa toimintaansa pitkälti nykyiseltä pohjalta. Uusi malli tuo kaupungille myös kaupunginhallituksen edellyttämän säästön. Yhden henkilötyövuoden säästö on

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Mikkelin asianhallintajärjestelmässä

toteutunut jo siinä, että aluejohtokuntien asioita hoitanut ja valmistellut osallisuuskoordinaattori on lähtenyt muihin tehtäviin eikä hänen tilalleen ole palkattu eikä palkata uutta henkilöä. Toki toiminnan hallinnointi ja sihteerin tehtävät sitovat jatkossakin henkilöresurssia. Kun viisi aluejohtokuntaa korvataan yhdellä alueiden johtokunnalla, syntyy kuitenkin selkeää säästöä myös kokouskustannuksissa ja kokousten hallinnointikustannuksissa.

Ehdotus

Esittelijä: Ari Hämäläinen

Ristiinan aluejohtokunta antaa lausunnon kaupungin uudesta lähidemokratiamallista.

Päätös

Ristiinan aluejohtokunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Ristiinan aluejohtokunta ei kannata uutta esitettyä kaupungin lähidemokratiamallia, vaan esittää, että uusi malli rakentuu aluejohtokuntien yhteisesti laatiman esityksen pohjalle.

Muistiona 25.2020/Antti Pakarinen. Malli on täsmentynyt käsittelykokonaisuuden aikana kuulemistilaisuuksien myötä ainoaksi kaikkien aluejohtokuntien hyväksymäksi esitykseksi hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnalle/kaupunginhallitukselle.

Lähtökohdiana on aluejohtokuntien säilyttäminen aluejohtokuntamallissa seuraavilla pelkistetyillä nykytoimintaan liittyvillä kehitystoimenpiteillä kunnallislain 36 §:n lähtökohdista soveltaen osin myös kunnallislain 22. pykälää.

Ristiinan aluejohtokunnan yhteenveto tiivistettynä aluejohtokuntien neuvottelemaan aluejohtokuntamalliin:

- Jokaiselta aluejohtokunnalta edellytetään valtuustokauden mittaista strategiaesitystä, jotka käsitellään kaupunginhallituksessa. Tämä lähtökohta rakentuu myös siitä, että aluejohtokunnat siirretään kaupunginhallituksen ohjauksen alle.
- Tämän käsittelykokonaisuuden myötä syntyneet strategiaesitykset liitetään oleellisilta osin kaupungin strategiaan. Näin kullekin aluejohtokunnalle muodostuu selkeä oman alueen lähtökohdista rakentuva toimintasuunnitelma resurssien mukaisesti koko strategia- ja vuositasoille, jota voidaan toteuttaa ilman erillistä ohjausta niiden kaupunki- ja muiden vastuuverkosto-osien kautta, joita lopputulokset edellyttävät. Tämä merkitsee myös sitä, että kaupunginhallituksen ohjausrooli ei työllistä sitä muuten kuin, jos aloite-esitykset ovat kaupunginhallituksen vastuu- ja käsittelytasoa.
- Strategia on myös suora perusta yhteistyölle kumppanuusorganisaatioiden kanssa kuin myös alueraati- ja keskustelufoorumitasoilla.
- Aluejohtokuntien valitseminen: Kaupunginvaltuusto nimeää aluejohtokunnat kuultuaan alueen asukkaita. Kukin aluejohtokunta päättää, millä tavoin jäsenten valinta suoritetaan, koska alueet ovat erilaisia.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Mikkelin asianhallintajärjestelmässä

- Aluejohtokuntien jäsenmäärää voidaan pienentää nykyisestä ja alueiden väestömäärä voidaan ottaa tässä huomioon.
- Aluejohtokuntien kokousmäärää esitetään myös pienennettäväksi keskimäärin neljään (4) kokoukseen vuodessa.
- Aluekoordinaattoria tarvitaan, mutta se voi olla osa-aikainen muun toimen haltija.
- Tämä kehittämisesitys edellyttää hallinto- ja hankintasääntöjen täsmentämistä ja selkeitä omatoimisuusrajojen määrittelyä, joissa aluekoordinaattorilla on myös toimivaltaa ratkaista strategian mukaisesti toiminnan resurssointeja.
- Aluejohtokuntien esityksellä saavutetaan merkittäviä kustannussäästöjä ja yhdenmukainen laadukkaampi ja aikaansaannoksia korostava malli Mikkelin kaupungin alakeskuksissa. Toimenpide vahvistaa kaupungin kokonaiskehitystä ja toimivuutta veto- ja elinvoimaa vahvistavana ja asumisviihtyvyyttä ja osallisuutta korostavana esimerkillisenä toimijana.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Mikkelin asianhallintajärjestelmässä

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta sekä 11.9.2020 kaupungin yleisessä tietoverkossa julkaistusta pöytäkirjasta jäljennetyn otteen oikeaksi todistaa.

Mikkelissä
11.09.2020

Matti Laitsaari
rehtori

Tiedoksianto asianosaiselle

Lähetetty tiedoksi sähköpostilla 11.9.2020:
Kaupunginhallitus, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

Merja Peltonen
asianhallintasihteeri

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Mikkelin asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§25

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa ei saa kuntalain (410/2015) 136 §:n perusteella hakea muutosta.

Esitys Mikkelin kaupungin uudesta lähidemokratiamallista

Mikkelissä on alueiden johtokunta, joka edustaa Anttolan, Haukivuoren, Mikkelin pitäjän, Ristiinan ja Suomenniemen alueita. Alueiden johtokunnassa on kymmenen jäsentä, kaksi kultakin alueelta. Kaupunginvaltuusto valitsee alueiden johtokunnan jäsenet sekä alueiden johtokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan alueen asukkaita kuultuaan. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Alueiden johtokunta toimii hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisuudessa ja sen toimikausi on neljä vuotta.

Alueiden johtokunnan tehtävänä on kaupungin päätöksentekoon vaikuttaminen, haja-asutusalueiden ja kantakaupungin ulkopuolella olevien taajamien kehittäminen ja aluedemokratian edistäminen.

Alueiden johtokunta on kuntalain 36. pykälän mukainen toimielin, joka edistää kunnan eri alueiden asukkaiden toimintamahdollisuuksia.

Alueiden johtokunta toimii myös kuntalain 22. pykälän mukaisesti ja pitää osaltaan huolta kuntalaisten monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä. Alueiden johtokunta voi koota ja käyttää alueraateja ja muita suoran demokratian keinoja kuntalain 22. pykälän mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Alueraadit ovat Kumppanuuspöytä-tyyppisiä alueen asukkaille avoimia foorumeita. Kumppanuuspöytä on järjestely, jonka avulla tunnistetaan yhdessä hyvinvointiin ja osallisuuteen liittyviä tarpeita, priorisoidaan ja valitaan kehittämiskohteet, seurataan kehitystä ja pidetään yllä monipuolista vuorovaikutusta julkisen hallinnon ja kolmannen sektorin välillä. Kumppanuuspöytä on yksi osallistavan budjetoinnin tapa. Tarpeita tunnistetaan yhteisöllisesti samoin kuin keinoja tarpeiden täyttämiseen.

Järjestöjen ja julkisen hallinnon yhteistyö tiivistyy tulevaisuuden kunnassa, mikä on monesta syystä tärkeää. Yhteistyö parantaa järjestöjen mahdollisuuksia ihmisten arjen ja elämän tukemiseen ja heille suunnattujen palveluiden tuottamiseen. Samalla kuntalaisten omat vaikutusmahdollisuudet sekä julkisen sektorin että järjestöjen tuottamien palveluiden kehittämiseen paranevat. Yhteistyön tiivistyminen on myös kaupungin strategian mukaista. Mikkelin kuva strategiansa omaa toimintatapaansa niin, että kaupunki toimii mahdollistajana ja mikkeliiläiset aktiivisina toimijoina.

Alueiden johtokunta:

1. Edistää alueiden elinvoimaa ja sitä kautta koko kaupungin elinvoimaa
2. Antaa lausuntoja kaupunkistrategian sekä talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa sekä asioissa, joiden ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus kunnan asukkaiden ja palvelun käyttäjien elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin
3. Päättää kaupunginvaltuuston myöntämän toimintamäärärahan käyttösunnitelmasta ja käytöstä
4. Edistää kuntalaisten osallisuutta ja kanavoi osan alueiden kehittämiseen tarkoitetuista määrärahoista osallistuvan budjetoinnin kautta
5. Aktivoi ja kannustaa alueiden järjestöjä ja järjestää Kumppanuuspöytä-tyyppisiä foorumeita kaupunkiorganisaation ja kaupungin asukkaiden vuorovaikutuksen ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi
6. Toimii maaseutuvaikutusten arvioinnin asiantuntijaelimenä
7. Edistää kuntalaisista nousevia vapaaehtoisuuteen ja kansalaistoimintaan perustuvia aluedemokratian muotoja
8. Tukee ja edistää kansalaislähtöistä kokeilukulttuuria
9. Päättää alueita koskevien aloitteiden tekemisestä hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnalle ja kaupunginhallitukselle

Aluejohtokunnan kokouksessa asiat ratkaistaan puheenjohtajan tai hänen ollessa estyneenä varapuheenjohtajan esittelystä.

Uusi lähidemokratiamalli tulee voimaan 1.1.2021, mutta ensimmäinen alueiden johtokunta valitaan kuntavaalien 2021 jälkeen. Nykyiset aluejohtokunnat jatkavat toimintaansa siihen saakka, kun alueiden johtokunta on valittu.

Mikkelin kaupunki
Suomenniemen aluejohtokunta
pj Antti Pakarinen

MUISTIO
7.5.2020

1(4)

Mikkelin kaupunki
Aluejohtokunnat
Virpi Siekkinen
Matti Laitsaari
Anna-Maija Laitinen
Kaupunginhallitus
Kaupunginjohtaja

ALUEDEMOKRATIA MIKKELISSÄ 2021->

Yleistä

Mikkelin kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 2.12.2019. §473 aluejohtokuntien osalta seuraavaa: “Petri Pekonen esitti Pekka Pöyryn kannattamana, että Mikkelin käynnistää uuden lähidemokratiamallin valmistelun. Valmistelu tehdään yhdessä nykyisten viiden aluejohtokunnan (Anttola, Haukivuori, Pitäjä, Ristiina, Suomenniemi) kanssa. Esitys uudesta mallista tulee olla valmis viimeistään 1.7.2020. Uudesta mallista ja sen rahoituksesta päätetään vuoden 2021 talousarviokäsittelyssä. Uudella mallilla tavoitellaan 1 htv henkilöstösäästöä. Uusi toimintamalli käynnistyy 1.1.2021. Vuonna 2020 aluejohtokuntien perusrahoitus säilyy ennallaan, mutta hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaista strategiarahaa leikataan 50 % (75.000 euroa). Puheenjohtaja totesi, että on tehty esittelijän esityksestä poikkeava, kannatettu esitys ja esitti asian ratkaistavaksi äänestyksellä siten, että ne jotka kannattavat esittelijän esitystä äänestävät jaa ja ne, jotka kannattavat Petri Pekosen esitystä äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin ja suoritettuna äänestyksessä annettiin 1 jaa ääni (Jukka Pöyry) ja 10 ei ääntä (Jyrki Koivikko, Minna Pöntinen, Petri Pekonen, Armi Salo-Oksa, Mali Soininen, Kirsi Olkkonen, Pekka Pöyry, Jenni Tissari, Arto Seppälä, Jarno Strengell). Puheenjohtaja totesi, että Petri Pekosen esitys on tullut kaupunginhallituksen päätökseksi.”

Valmistelun kulku

Mikkelin kaupungin nykyiset viisi aluejohtokuntaa kutsuttiin yhteisiin suunnitelupalavereihin 27.1.2020. ja 10.3.2020. Tämän lisäksi seuraavaa palaveria oli suunniteltu 26.3.2020. mutta tämä jouduttiin perumaan koronavirustilanteen takia. Toteutuneissa palavereissa esiteltiin muualla käytössä olleita malleja (Kumppanuuspyötä, alueraati ym.) ja ideoitiin Mikkelin jatkossa käytettävää mallia mm. pienryhmätyöskentelynä.

Palavereissa käytetystä puheenvuoroista ja tehdyistä muistiosta käy ilmi, että kaikki viisi aluejohtokuntaa pitävät tärkeänä nykyisen kaltaisen, kunnallislain §36 mukaisen alueellisen toimielimen säilyttämisen jatkossakin. Kehittämisen ja tehostamisen mahdollisuuksia on kuitenkin löydettävissä paljon.

Esitys aluedemokratian toteuttamiseksi Mikkelissä 2021 ->

Tämä esitys perustuu yllämainittujen yhteisten kehittämistilaisuuksien puheenvuoroihin ja ryhmätyöskentelyyn, nykyisten aluejohtokuntien puheenjohtajien välisiin keskusteluihin sekä niiden pohjalta heränneisiin ajatuksiin. Mallia on edelleen tarkennettu sähköpostin välityksellä aluejohtokuntien kesken sekä 4.5.2020. Matti Laitsaaren kanssa käydyssä keskustelussa saadun palautteen perusteella.

Nykyistä aluejohtokuntajärjestelmää ei tule romuttaa kokonaan, sillä aluejohtokunnat ovat toimineet ja kehittäneet toimintaansa jo vakiintuneeseen, alueellensa soveltuvaan ja toimivaan muotoon. Aluejohtokunnat ovat tulleet toimintansa kautta tutuiksi myös pitäjiensä asukkaille osallisuuden edistäjinä. Toki ongelmakohtiakin on, ja ne on tunnistettu seuraavassa kuvatun mallin suunnittelutyössä.

Alueellisesta toimielimestä käytetään seuraavassa esityksessä edelleen nimeä aluejohtokunta, mutta nimitys voidaan myös uusia. Olennaista on alueellisten toimielinten vertautuvuus edelleen kunnallislain pykälään §36.

- Mikkelin kaupungin toiminta perustuu valtuuston hyväksymään strategiaan. Uudistetussa mallissa myös aluejohtokunnilta edellytetään valtuustokauden mittaista strategiaa, jonka aluejohtokunnat valmistelevat yhteistyössä kaupungin operatiivisen sekä luottamusjohdon kanssa osaksi kaupungin strategiaa. Tämän työn tuloksena kullekin alueelle muodostuu aluestrategia, jonka pohjalta aluejohtokunnat laativat vuosittain toimintasuunnitelmat. Aluejohtokunnille osoitettujen toimintamäärärahojen määrä perustuu näihin toimintasuunnitelmiin. Toimintasuunnitelmissa tarkennetaan vastuualueet kaupungin tulosalueiden ja aluejohtokuntien välillä. Näin kullekin aluejohtokunnalle syntyy selkeä raami, jossa sen on pysyttävä mutta toisaalta jonka puitteissa se voi ilman erillistä ohjausta toimia. Näin säästyy resursseja muilta kaupunkiorganisaation osilta.

- Kehittämistyössä aluejohtokunnat voivat tehdä kumppanuussopimuksia alueen yhdistysten kanssa. Näin hyödynnetään mahdollisuus myös esim. Leader-rahoitettujen hankkeiden toteuttamiseen. Tätä varten valmiita yhdistyksiä on jo olemassa (vrt. Käenjalke ry, Haukivuorelaiset ry, Ristiinan Urheilijat ry). Mahdollisten uusien yhdistysten perustaminen harkitaan aluekohtaisesti. Monilla alueilla aktiiviset toimijat ovat täystyöllistettyjä nykyisten yhdistysten kanssa, toisilla kapasiteettia ja tarvetta voi olla enemmän.

- Alueraati-tyyppinen toiminta sekä muita kunnallislain §22 pykälän mukaisia osallisuustehtäviä hoidetaan sähköisesti esimerkiksi keskustelufoorumi-tyyppisellä alustalla, jonka käyttöönotto voidaan

toteuttaa edullisesti vapaan lähdekoodin ohjelmistoja hyödyntäen. (esim. Flarum). Sähköisesti toteuttaminen mahdollistaa vapaa-ajan asukkaiden tasavertaisen ja jatkuvan osallisuusmahdollisuuden ja alueiden vapaan rajausmahdollisuuden kustannuksiin vaikuttamatta. Näin myös keskustan eri kaupunginosat saisivat tarvittaessa omat osallisuuskanavansa. Tarpeen mukaan alueen ihmisiä voidaan kutsua kokoon myös fyysisesti keskustelemaan kumppanuuspöytä-tyyppisesti. Tähän soveltuvia aiheita ovat esimerkiksi kaavoitusasiat sekä muita julkisia toimijoita koskettavat, esim. sote-palveluihin liittyvät asiat.

- Aluejohtokuntien jäsenten valinta toteutetaan henkilövaalina tai muulla soveltuvalla tavalla, jolla varmistetaan alueen asukkaiden oma vaikutusvalta aluejohtokunnan kokoonpanoon.

- Aluejohtokunnan jäsenmäärä voi skaalautua alueen asukasluvun mukaan (esim. 5-7).

- Muut tarvittavat säästöt kootaan esimerkiksi kokouspalkkioiden supistamisesta, kokousten määrän rajoittamisesta, sähköisten kokouskäytäntöjen laajemmasta käytöstä (matkakulut, hallintokulut) sekä toimintasuunnitelmien laajuuden tarkistamisella vuosittain kaupungin yleisen tilanteen mukaiseksi.

- Aluejohtokunnat siirretään takaisin kaupunginhallituksen alaisuuteen. Tämänhetkinen sijoitus hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisuudessa ei ole tuonut toimintaan hyötyjä. Osallisuutta ei tällä keinolla ole lisätty tai vähennetty. Kunnallislain 22§ mukaisia elementtejä voidaan tuoda aluejohtokuntajärjestelmän rinnalle. Aluejohtokunnat ovat ainoita konkreettisia toimielimiä alueillaan, joten niiden toimialue on luonnostaan laaja. Käytäntö on osoittanut, että hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta toimii nykymallissa väliporttana aluejohtokunnan esityksille, jotka yleisimmin on osoitettu kaupunginhallitukselle, jollekin toiselle lautakunnalle tai kaupungin ulkopuoliselle organisaatiolle (Essote, Ely-keskus, yms). Näin ollen hyvos-lautakunnan osuus on tässä asiassa tarpeeton ja turhaan resursseja kuluttava. Kun aluejohtokuntien toimintasuunnitelmat on yhteistyössä alun perin sovittuja, eivät ne työllistä kaupunginhallitusta yhtään nykyistä enempää vaan todennäköisesti vähemmän.

- Kaupungin hankintasäännössä on selkeästi kuvattava aluejohtokuntien pienhankinnat ja niihin liittyvät suorahankintaperusteet. Tähän asti ohjeet aluejohtokunnille ovat vaihdelleet ja näin ollen aiheuttaneet epäselvyyksiä ja ylimääräistä työtä.

- Aluejohtokunnat tarvitsevat jatkossakin aluekoordinaattorin tointa vastaavan henkilön, jonka toimivaltaan tulisi lisätä hankintapäätökset hankintasäännössä kuvattavaan rajaan asti. Tämä vähentää osaltaan aluejohtokuntien kokoontumisen tarvetta, kun kaikki pienhankinnat eivät enää vaadi kokouksen päätöstä. Tarvittaessa aluekoordinaattorin työnkuvaan voidaan yhdistää myös muita tehtäviä, luontevaa olisi

esimerkiksi rooli viestinnässä. Tällöin viestinnän tietoon tulisi luonnostaan Mikkelin mainekuvaan positiivisesti vaikuttavia asioita koko Mikkelin alueelta.

- Tarvittavat muutokset yllä kuvatun mallin toteuttamiseksi kirjataan kaupungin hallintosääntöön.

Yhteenveto

Edellä esitetty malli sisältää yhteneviä elementtejä myös aluejohtokuntien suunnittelukokouksissa esiteltyjen mallien kanssa. Alueraadit toteutetaan sähköisesti, Leader-tyyppisten hankkeiden hyödyntäminen tehdään mahdollisuuksien mukaan alueen nykyisiä yhdistyksiä hyödyntäen ja yhteisen yhdistyksen tarve arvioidaan erikseen. Kumppanuuspöytiä kutsutaan kokoon tarpeen mukaan.

Kaupunginhallituksen §423 päätöksen keskeinen sisältö oli, että valmistelu tulee tehdä yhdessä aluejohtokuntien kanssa. Tämän esityksen sisältö nojautuu niihin elementteihin, jotka valmistelun aikana on kaikkien aluejohtokuntien toimesta todettu tärkeimmiksi. Keskiössä on alueiden ihmisten paikallisidentiteettiä tukeva, kunnallislain §36 mukainen toimielin. Sen toiminnot kytketään kullakin alueella entistä tiiviimmin selkeään, valtuustossa hyväksytyyn aluestrategiaan. Tarvittavat säästöt saavutetaan mallissa kuvatuin keinoin ja tarvittaessa edelleen neuvotellen.